

GADEJURISTEN

Gasværksvej 6A, 1. • DK-1656 København V • SE nr. 25 04 84 82 • nwg@gadejuristen.dk • www.gadejuristen.dk

Til sundhedsminister Jacob Axel Nielsen og
til medlemmerne af Folketingets Sundhedsudvalg

2. november 2009

Retskrav på let adgang til sterilt injektionsudstyr for stofbrugere

Let adgang for stofbrugere til sterilt injektionsudstyr er afgørende i smitteforebyggende øjemed. I Gadejuristen er vi ikke, og mener ikke at have grund til at være, nær så optimistiske vedrørende danske stofbrugeres adgang til smitteforebyggende sterilt injektionsudstyr som KL tilsyneladende er det i sin redegørelse af 2. juli 2009 til sundhedsministeren; en redegørelse der blev fremsendt til medlemmerne af Sundhedsvalget d. 11. september som svar på spm. 624. Vi er bekendt med, at gode og ansvarlige social- og sundhedsmedarbejdere i visse kommuner må kæmpe en endda meget hård kamp for at få etableret relevante og let tilgængelige sprøjteudleveringer for lokale stofbrugere. Og vi kender til og møder stofbrugere fra også fjerne egne af landet på gaden i København, som blandt andet kommer for at hente sterilt injektionsudstyr.

Vi har efterfølgende henvendt os til KL for at søge information om, hvad man faktisk har spurgt kommunerne om, hvorfra man har fået svar, på hvilket grundlag man var nået frem til, at så få besvarelser kunne udgøre en "yderst tilfredsstillende" svarprocent og særligt hvilke former for udleveringsordninger kommunerne har for at kunne vurdere adgangen også for stofbrugere, som ikke er i kontakt med hjælpeapparatet. Imidlertid oplyste KL, at man allerede havde destrueret besvarelserne. Man lod i øvrigt også forstå, at man i KL mente, at der nu og her var vigtigere opgaver på området end sikring af adgang til sterilt injektionsudstyr. Kommunernes vanskeligheder med at overholde behandlingsgarantien for stofbrugere og sikre dem relevante behandlingstilbud er velkendte – også i vores daglige praksis. Men i forhold til spørgsmålet om let adgang til sterilt injektionsudstyr er dette knap så relevant. Alt for mange er smittede, især med hepatitis C, allerede inden de får kontakt med behandlingssystemet.

Hepatitis C er ekstremt udbredt blandt danske stofbrugere. Det skønnes, at helt op til 75 pct. af stofbrugere er smittede, men også risikoen for hiv-smitte må naturligvis undergives relevant opmærksomhed. Smitte med hepatitis C og hiv har selvsagt først og fremmest store menneskelige omkostninger for de direkte berørte og disses pårørende, men har også store sundhedsmæssige omkostninger i form af medicinsk behandling mv. En enkelt behandling for hepatitis C kan alene i medicinudgifter koste helt op til kr. 80.000 kr., mens hiv-behandling typisk varer livet ud og koster ca. 100.000 kr. om året, ligeledes alene i medicinudgifter.

Dokumentationen for, at det er en overordentlig god idé at sikre let adgang til billigt, helst gratis, sterilt injektionsudstyr i smitteforebyggende øjemed er overvældende.

Dertil kommer statens forpligtelser i henhold til den internationale ret. FNs særlige rapportør på spørgsmålet om retten til sundhed, den indiske advokat Anand Grover, pegede i denne forbindelse tidligere på året på medlemsstaternes forpligtelse til at forebygge epidemier, jfr. konventionen om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder, ØSKR-konventionens artikel 12¹, ligesom han henviste til

¹ International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights

staternes forpligtelse til at sikre "the right to highest attainable standard of health, particularly for marginalized communities, such as drug users".² Danmark ratificerede denne konvention i 1972 og konventionen trådte i kraft i 1976.

Også Anand Grovers forgænger, professor Paul Hunt, var optaget af denne sag og rejste bl.a. stærk kritik af de svenske forhold efter et besøg i Sverige i januar 2006. I rapporten fra dette besøg fra februar 2007³, konstaterer professor Hunt (pkt. 60-62), at der er alt for begrænset adgang til sterilt injektionsudstyr i Sverige, at han dog er opmuntret over, at det nu i det mindste ville blive muligt at etablere sprøjteudleveringer i lokale tiltag for stofbrugere, men påpeger så, at et så vigtigt menneskerettigheds-spørgsmål ikke kan overlades til kommuners skønsmæssige vurdering af behovet og understreger, at den svenske regering har et ansvar for at sikre implementering af en vidtgående skadesreduktionspolitik der inkluderer bl.a. sterilt injektionsudstyr.

Vi skal også på denne baggrund anmode om, at sundhedsministeren og Folketinget snarest vil gøre udlevering af og let adgang til sterilt injektionsudstyr til en retlig forpligtelse for kommunerne og til et retskrav for stofbrugerne.

Det er afgørende, at en ny forpligtende lovgivning har som overordnet formål og rettesnor, at adgangen til sterilt injektionsudstyr, herunder også sterilt vand og syre, bliver så let som overhovedet muligt samt sikrer, at også stofbrugere der prioriterer deres anonymitet kan formodes nået med indsatsen. Den tilgængelige viden om udlevering af sterilt injektionsudstyr viser, at forskellige ordninger appellerer til forskellige grupper. Det vil således være klart utilstrækkeligt, såfremt udleveringer alene tilknyttes lavtærskeltilbud og behandlingsinstitutioner, da ikke alle stofbrugere er i eller ønsker kontakt med sådanne tilbud, hvorfor der i alle kommuner bør sikres adgang til sterilt injektionsudstyr for personer der prioriterer deres fortsatte anonymitet (eksempelvis automater på diskrete steder). Det bør ligeledes sikres, at der knyttes forskellige former for skadesreducerende information til udleveringsstederne. Således må personalet på udleveringsstederne være klædt på til denne vigtige opgave, ligesom der skal sikres adgang til skriftlig information, også i forbindelse med mere anonyme tilbud som fx automater.

Vi skal i øvrigt bemærke, at såfremt KL fastholder den hævdede udbredelse af allerede eksisterende kommunal udlevering af sterilt injektionsudstyr, må de økonomiske følger af en retlig forpligtelse til at sikre sådan udlevering formodes overkommelig for kommunerne.

For at sikre danske stofbrugeres helbred, for at forebygge smitte med hepatitis og hiv og for at leve op til forpligtelserne jfr. den internationale ret, håber vi, at et samlet Folketing vil støtte dette forslag og påtage sig at sikre stofbrugerne ret til let og billig – helst gratis – adgang til sterilt injektionsudstyr og dermed ret til og reel mulighed for sundhed og bevarelse af helbred. Den øgede intravenøse anvendelse af kokain, som kan indebære langt flere injektioner over kortere tid, gør kun et sådant tiltag endnu mere nødvendigt og presserende.

Med venlig hilsen og på vegne af

Gadejuristen

Nanna W. Gotfredsen

Tlf.: 33 31 00 75

Mobil: 26 79 19 69

² Forord af Anand Grover i rapporten Harm Reduction and Human Rights, The Global Response to Drug-related HIV-epidemics, rapporten findes her: www.ihra.net/Assets/1407/1/GlobalResponseDrugRelatedHIV.pdf.

³ UN, Human Rights Council, 28. februar 2007, Mission to Sweden, <http://www.universalhumanrightsindex.org/documents/839/1081/document/en/text.html>